

Participatie op school

*Wijzigingen aan het
participatiedecreet en wat
het betekent voor de
ouderraad*

Sinds 2 april 2004 regelt het participatiedecreet de inspraak van de verschillende partners op school. De schoolraad is het officiële orgaan waar vertegenwoordigers van alle geledingen overleggen met het schoolbestuur over belangrijke thema's. In de ouderraad worden de standpunten van de ouders voorbereid. Precies 10 jaar na de publicatie van het participatiedecreet worden er enkele wijzigingen aangebracht. De belangrijkste zijn de (vereenvoudigde) samenstelling van de schoolraad en de onderliggende raden en de versoepeling van de regelgeving met betrekking tot het medezeggenschapscollege.

De wijzigingen op een rijtje:

- verhoogde aandacht voor de participatie van kansengroepen;
- afschaffing van de verplichte verkiezingen voor de samenstelling van de ouderraad;
- informatieverplichting voor de schoolraad en de ouderraad over de inspraakmogelijkheden;
- recht van de ouderraad op een gemotiveerd antwoord van het schoolbestuur op een advies op eigen initiatief;
- bepaling van de minimale inhoud van het huishoudelijk reglement van de schoolraad en de ouderraad;
- afschaffing van de verplichte adviesbevoegdheid van de schoolraad en uitbreiding van de overlegbevoegdheid van de schoolraad;
- afschaffing van de verplichte overeenkomst tussen het schoolbestuur, de directeur en de schoolraad over procedureregels voor het uitoefenen van de participatierechten op school;
- afschaffing van de bemiddelingscommissie en bemiddelingsprocedure tijdens het besluitvormingsproces in de schoolraad;
- keuze om participatie op niveau van de scholengemeenschap te regelen via de individuele schoolraden of via de oprichting van een apart medezeggenschapscollege.

Deze wijzigingen gaan in op 1 september 2014, met uitzondering van de bepalingen over de samenstelling van de raden. Deze bepalingen (bijv. de afschaffing van de verplichte verkiezingen voor de ouderraad) zijn pas van toepassing vanaf de eerstvolgende wedersamenstelling van de raden.

Inleiding

Met het participatiedecreet kreeg de schoolgemeenschap de maatschappelijke opdracht om:

1. de organisatie en de werking van de participatieorganen te bevorderen en te ondersteunen;
2. bij te dragen aan de ontwikkeling van een participatief schoolklimaat.

Nieuw! Vanaf volgend schooljaar heeft de schoolgemeenschap bovendien de opdracht om ervoor te zorgen dat de participatieorganen representatief zijn voor de schoolpopulatie. Alle leerlingen, ouders en personeelsleden moeten de kans krijgen om te participeren. Het schoolbestuur, de directies en alle leden van de participatieorganen hebben een inspanningsverplichting om maatschappelijk kwetsbare groepen beter te betrekken bij het schoolbeleid.

De schoolraad

Samenstelling van de schoolraad

Er wijzigt niks aan de samenstelling van de schoolraad op zich. Deze raad blijft bestaan uit vertegenwoordigers van het personeel, de ouders, de lokale gemeenschap en (in het SO) de leerlingen.

De manier van samenstellen verandert wel: wanneer er geen ouderraad is, wordt de verkiezingsprocedure vereenvoudigd.

De ouderraad heeft het recht de vertegenwoordigers van de ouders in de schoolraad aan te duiden uit haar midden. De ouderraad kan er voor kiezen geen gebruik te maken van dit recht. In dit geval, of wanneer er geen ouderraad is, vindt er een verkiezing plaats om de ouders voor de schoolraad aan te duiden. Het schoolbestuur (of zijn gemandateerde) werkt de verkiezingsprocedure uit. Als er minder kandidaten zijn, dan het aantal plaatsen, of het aantal kandidaten is gelijk aan het aantal plaatsen, dan zijn de kandidaten van rechtswege verkozen. De verkiezingsprocedure is dan beëindigd zonder dat er een stemming plaatsvindt.

Het schoolbestuur en/of zijn gemandateerde (bijv. de directeur) woont de vergaderingen als volwaardig lid bij. Dit is nodig opdat de schoolraad maximaal geïnformeerd zou zijn over geplande beslissingen en de beweegredenen ertoe. Bovendien is het essentieel om in overleg te kunnen treden over alle geplande beslissingen die voor overleg aan de schoolraad worden voorgelegd.

Nieuw! Alleen als de schoolraad wil vergaderen om een advies op eigen initiatief op te stellen, kan de schoolraad aangeven dat zij dit liever doet zonder de aanwezigheid van (een afgevaardigde van) het schoolbestuur of de directeur.

Bevoegdheden van de schoolraad

Informatie

Om hun participatierechten volop te kunnen uitoefenen, moeten de leden van de schoolraad over voldoende informatie beschikken. Daarom hebben zij een algemeen informatierecht. Het moet gaan over die onderwerpen waar de schoolraad bevoegd voor is (zie verder). Enkele concrete voorbeelden

zijn: de organisatie van het middageten, het beleid inzake handboeken versus kopieën, werkzaamheden aan de nieuwe turnzaal... Op informatie over het functioneren van een leraar, de sancties ten aanzien van een bepaalde leerling of andere persoonlijke informatie heeft de schoolraad geen recht.

Nieuw! De schoolraad heeft zelf ook een informatie- en communicatieplicht. De schoolraad moet regelmatig informeren over zijn activiteiten en standpunten en de manier waarop de bevoegdheden uitgeoefend worden. De manier waarop de schoolraad deze communicatie- en informatieplicht zal realiseren, moet worden opgenomen in het huishoudelijk reglement, bijv. via de schoolwebsite, uithangen van verslagen...

Advies

De schoolraad kan op eigen initiatief een schriftelijk advies uitbrengen aan het schoolbestuur over alle aangelegenheden waar de schoolraad overlegbevoegdheid voor heeft (zie verder). Binnen 30 kalenderdagen moet het schoolbestuur een gemotiveerd antwoord geven.

Overleg

Nieuw! Over de thema's waar de schoolraad advies kon uitbrengen dient vanaf september overleg gepleegd te worden. Dit is een goede zaak aangezien een overleg dynamisch is: er kunnen tegenargumenten aangehaald worden, verduidelijking gevraagd... Een advies daarentegen staat op papier en wordt in principe niet besproken.

Elk ontwerp van beslissing dat gaat over een van de volgende onderwerpen, moet door het schoolbestuur (of zijn gemandateerde) aan de schoolraad voorgelegd worden:

1. De bepaling van het profiel van de directeur: wat verwacht de schoolraad dat een directeur moet kunnen, kennen en zijn?
2. Het studieaanbod: welke studierichtingen biedt de school aan?
3. De samenwerking met andere schoolbesturen en externe instanties: bijv. samenwerking rond verkeersveiligheid, milieu...
4. Het busvervoer van leerlingen als dat door de school wordt georganiseerd;
5. Het nascholingsbeleid: waarover en wanneer volgen de leraren nascholing?
6. Het beleid met betrekking tot experimenten en projecten: bijv. zaken uit de hervorming van het SO al toepassen, een project rond kinderrechten...
7. Het opstellen of wijzigen van het schoolreglement, het schoolwerkplan in het basisonderwijs en het beleidsplan/-contract dat de samenwerking regelt tussen de school en het CLB;
8. Infrastructuurwerken waarvan de kosten op 75.000 euro of meer worden geraamd (goedkopere ramingen of werken met een dringend karakter als gevolg van niet te voorziene gebeurtenissen moeten niet verplicht worden overlegd met de schoolraad);
9. De vaststelling van de criteria voor de aanwending van lestijden, uren, uren-leraar en punten: o.a. wanneer vallen de pauzes, minder leerlingen per klas, uren besteed aan zorg...
10. Het welzijns-, veiligheids- en gezondheidsbeleid voor leerlingen: bijv. drankautomaten, schoolmaaltijden, anti-pestacties, verkeersacties...
11. Het beleid met betrekking tot interne kwaliteitszorg, inclusief de bespreking van de resultaten van de doorlichting;
12. Het gelijke-onderwijskansenbeleid in het SO.

Enkele thema's uit het participatiedecreet van 2 april 2004 worden niet meer apart vernoemd bij de bevoegdheden. Maar we vinden ze wel terug in het schoolreglement waardoor ze toch nog onder de bevoegdheid van de schoolraad vallen.

Het schoolbestuur moet de schoolraad tijdig informeren over de geplande beslissingen die voor overleg zullen voorgelegd worden. Op basis daarvan bepaalt de raad zijn vergaderagenda. Als daar in de loop van het schooljaar een beslissing aan wordt toegevoegd, komt die ook in aanmerking voor overleg. Het overleg leidt tot een verslag waarin alle standpunten worden opgenomen. Het schoolbestuur (of zijn gemandateerde) neemt een gemotiveerde eindbeslissing na het overleg en informeert de schoolraad over deze beslissing.

Werking van de schoolraad

De werking van de schoolraad wordt geregeld in een huishoudelijk reglement. Dit reglement wordt opgesteld in consensus. Als dit niet lukt, wordt erover beslist bij meerderheid van stemmen. Het decreet legt de minimale inhoud van het huishoudelijk reglement vast. Deze lijst is uitgebreider dan voordien.

Nieuw!

1. Het aantal mandaten per geleding;
2. De wijze waarop nieuwe leden kunnen toetreden en de wijze waarop mandaten vervroegd beëindigd kunnen worden;
3. De wijze waarop ervaringsdeskundigen en experts betrokken kunnen worden;
4. De wijze van bijeenroeping en de vergaderfrequentie;
5. Het tijdstip en de wijze waarop de agenda en bijhorende documenten worden bezorgd aan de leden van de schoolraad en aan de pedagogische raad, leerlingenraad en ouderraad;
6. De taken van de voorzitter;
7. De wijze van besluitvorming, in het bijzonder de aanwezigheidsquota en de stemverhoudingen;
8. De wijze waarop de communicatie- en informatieplicht gerealiseerd wordt;
9. De bepalingen rond het afzien van het recht op overleg;
10. De vakantieperiodes die de termijn schorsen waarbinnen het advies moet beantwoord worden en waarbinnen het overleg in de schoolraad dient plaats te vinden.

Nieuw! De overeenkomst tussen directeur, inrichtende macht en schoolraad is geen wettelijke verplichting meer. De procedureregels die in de overeenkomst stonden, zullen voortaan in het huishoudelijk reglement geregeld worden.

Nieuw! Ook de bemiddelingscommissie bij geschillen wordt opgeheven. Als de schoolraad van oordeel is dat de decretale bepalingen i.v.m. het besluitvormingsproces, de bevoegdheden of de procedure niet werden gerespecteerd, kan de schoolraad een klacht indienen bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

De ouderraad

Samenstelling van de ouderraad

Een ouderraad wordt telkens samengesteld voor een periode van 4 jaar. De ouderraden kunnen zelf een regeling uitwerken over de manier waarop de mandaten worden beëindigd, waarbij geheel of gedeeltelijk mag worden afgeweken van de wettelijke regeling. Als er geen eigen regeling uitgewerkt wordt, dan geldt de wettelijke bepaling: ouders beëindigen hun mandaat van zodra hun kinderen de school hebben verlaten.

De eerste ouderraden werden opgericht in september 2004, wat maakt dat de eerstkomende nieuwe periode start in september 2016. Dit betekent natuurlijk niet dat ouders niet op een ander moment mogen toetreden.

Nieuw! De zetelende ouderraad bepaalt in het huishoudelijk reglement de manier waarop de raad voor de volgende mandaatperiode zal samengesteld worden. De ouderraad staat tevens in voor de organisatie van die samenstelling: alle ouders worden op de hoogte gebracht en kunnen zich kandidaat stellen. De samenstelling kan jaarlijks vernieuwd en aangevuld worden.

Als er (nog) geen ouderraad is, staat het schoolbestuur samen met de schoolraad in voor de samenstelling van de ouderraad via verkiezingen. Iedere ouder kan zich verkiesbaar stellen en is stemgerechtigd. Indien er minder kandidaten zijn dan het aantal plaatsen, of indien het aantal kandidaten gelijk is aan het aantal plaatsen, dan zijn de kandidaten van rechtswege verkozen.

Bevoegdheden van de ouderraad

Informatie

De leden van de ouderraad hebben een algemeen informatierecht. Dit betekent dat ze informatie kunnen vragen over alles wat nodig is om hun bevoegdheden te kunnen uitvoeren. Deze informatie moet via de leden van de schoolraad aan het schoolbestuur gevraagd worden.

Nieuw! Anderzijds heeft de ouderraad een informatieplicht over de activiteiten en standpunten en over de wijze waarop de bevoegdheden uitgeoefend worden. Dit kan door een eigen website, uithangen van de verslagen, mailen van de vergaderagenda...

Advies

Nieuw! De ouderraad kan zowel op vraag van de schoolraad als op eigen initiatief advies uitbrengen. Het advies gaat over alle onderwerpen waar de schoolraad bevoegd voor is.

Na ontvangst van dit advies geeft het schoolbestuur binnen 30 kalenderdagen een gemotiveerd antwoord. Elk advies wordt ter informatie bezorgd aan de andere raden (pedagogische raad en leerlingenraad) en aan de schoolraad.

Werking van de ouderraad

De werking van de ouderraad wordt geregeld in een huishoudelijk reglement. Deze lijst is uitgebreider dan voordien. **Nieuw!**

Dit bepaalt ten minste:

1. De wijze van samenstelling
2. Het aantal mandaten
3. De wijze waarop nieuwe leden tijdens de mandaatperiode kunnen toetreden en de wijze waarop mandaten vervroegd beëindigd kunnen worden
4. De wijze waarop de ouderraad de afvaardiging bepaalt voor de schoolraad
5. De wijze waarop ervaringsdeskundigen en experts betrokken kunnen worden
6. De wijze van bijeenroeping en de vergaderfrequentie
7. De wijze van besluitvorming
8. De wijze waarop de communicatie- en de informatieplicht gerealiseerd wordt
9. De vakantieperiodes die de termijn schorsen waarbinnen het advies van de ouderraad beantwoord moet worden.

Het schoolbestuur verstrekt de ouderraad de nodige logistieke ondersteuning: bijv. mogelijkheid om kopieën te nemen, vergaderlokaal, plaats op het prikbord...

Het medezeggenschapscollege

Nieuw! Scholen binnen dezelfde scholengemeenschap kunnen kiezen om inspraak te organiseren via het medezeggenschapscollege. Dit is enkel nog verplicht als ten minste één schoolraad daarom vraagt en dit motiveert. In dat geval moeten alle schoolraden van de scholen behorend tot diezelfde scholengemeenschap vertegenwoordigd worden in dit medezeggenschapscollege.

Een overeenkomst tussen het medezeggenschapscollege en de schoolraden regelt:

- de vertegenwoordiging van de verschillende schoolraden in het medezeggenschapscollege;
- de wijze waarop de bevoegdheden worden uitgeoefend;
- de voorwaarden waaronder de overeenkomst vroegtijdig beëindigd kan worden, bijv. als alle schoolraden uit het medezeggenschapscollege willen stappen of als de scholengemeenschap een andere samenstelling krijgt.

De bevoegdheden van het medezeggenschapscollege blijven gehandhaafd. De scholengemeenschap is verplicht om het medezeggenschapscollege te raadplegen wanneer ze beslissingen op het niveau van de scholengemeenschap voorbereidt over aangelegenheden die de vertegenwoordigde geledingen aanbelangen. Bij beslissingen over de ordening van een rationeel onderwijsaanbod en beslissingen over leerlingenoriëntering en -begeleiding moet deze raadpleging onder de vorm van overleg verlopen.

Enkele concrete voorbeelden van onderwerpen die aan bod kunnen komen in het medezeggenschapscollege: het studietoelaanbod en het (al dan niet) aanbieden van studierichtingen in het SO, de studiekeuzebegeleiding in het basisonderwijs, schoolkosten, extra-murosactiviteiten en meerdaagse schoolreizen, bouwdoosiers en onderhoud gebouwen, afspraken met betrekking tot opendeurdagen, verlofdagen...

Meer info

- Omzendbrief 'Lokale participatieregeling in het basis- en secundair onderwijs' GD/2004/03 (met de wijzigingen)
- Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad van 2 april 2004 gewijzigd door het decreet houdende diverse maatregelen betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en betreffende de participatie op school van 04/04/2014.